

Kommentarer till kriterier för Diplomerad Gymnasieekonom – Gy-25

Generella krav

<i>Formulering</i>	<i>Tolkning och kommentarer</i>
- en certifierad poängplan som bygger på ekonomiprogrammet	Det är viktigt att redan i början av utbildningen betona de aktiva valens betydelse för att eleven skall kunna nå diplomering. Från skolans sida bör man redovisa i vilken utsträckning och i vilken form denna information når eleverna vid ordinarie SYV-arbete och vid mentorernas genomgång av möjliga val.
- vara godkänd i samtliga nivåer i de ämnen som ingår i poängplanen	Detta minikrav innebär att eleven måste ha lägst E på samtliga nivåer och efter avslutade studier i ämnet - erhålla lägst E i slutbetyg i de ämnen som ingår i poängplanen.
- läst minst 600 poäng ekonomiska ämnen (se listan med ämnen och nivåer)	<p>Detta är ett minimikrav på vad den certifierade poängplanen (se ovan) ska innehålla. Om skolan väljer att ge eleverna möjlighet att välja ämnen inom denna ram, är det viktigt att visa hur det säkerställs att samtliga möjliga studievägar som skolan vill certifiera leder till att eleverna uppnår samtliga kriterier för diplomering.</p> <p>Att eleverna väljer 600 poäng ekonomiska ämnen, varav 400 poäng enligt listan nedan.</p> <p><i>Eleverna måste visa att de uppfyller kriterierna för respektive kompetens. Det räcker inte med att eleven har läst "rätt ämnen". I certifieringsdokumentet har skolan beskrivit hur man arbetar och följer upp arbetet.</i></p> <p>I de 400p kan följande ämnen räknas in: Företagsekonomi Nivå 1, 2, 3 Entreprenörskap och företagande Redovisning Nivå 1, 2 Marknadsföring Nivå 1</p> <p>I de 600p kan man räkna in de tidigare nämnda och: Juridik Nivå 1, 2 Ledarskap – Organisation Marknadsföring Nivå 2 Internationell ekonomi Artificiell Intelligens (AI) Nivå 1 Entreprenörskap</p> <p><i>Humanistisk och samhällsvetenskaplig specialisering (med företagsekonomisk inriktning och övriga specialiseringsämnen kräver kontakt med kansliet och att skolan bifogar en bilaga med beskrivning.</i></p>

<p>- läst moderna språk</p>	<p>Innebär i praktiken att:</p> <ul style="list-style-type: none"> • en elev som bygger vidare på ett språk som lästs under grundskolan, läser Nivå 1 fortsättning, 100 poäng • en elev som börjar med ett nytt modernt språk, ska läsa nivå 1 nybörjare, 100 poäng och Nivå 1 grund, 100 poäng <p>Moderna språk kan ersättas av modersmål.</p>
<p>- läst minst till och med nivån Matematik – fortsättning 1b</p>	<p>Obligatorisk i den ekonomiska inriktningen av ekonomiprogrammet. Skolor som vill diplomera elever på juridikinriktningen behöver ge eleverna möjlighet att välja Matematik-fortsättning 1b.</p>
<p>- gjort sitt gymnasiearbete med ekonomisk inriktning.</p>	<p>Gymnasiearbetet kan inte räknas som en del av de 600 poäng i kurser ekonomiska ämnen som ska ingå i utbildningen.</p>
<p>- att digitala teknik ska användas i alla ämnen som en integrerad del av utbildningen.</p>	<p>I en komplex verklighet med stort informationsflöde, ökad digitalisering och snabb förändringstakt där AI tar en allt större plats är det viktigt att utbildningens digitala perspektiv är en angelägenhet för alla ämnen. Styrdokumenten lyfter fram fyra dimensioner av <i>digital kompetens</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Att förstå digitaliseringens påverkan på samhället - Att kunna använda och förstå digitala verktyg och medier - Att ha ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt - Att kunna lösa problem och omsätta idéer i handling <p>Dimensionerna återkommer i flera DGE-kriterier (t ex det vetenskapliga perspektivet, entreprenörsperspektivet, affärskompetens och digital kompetens</p>

Ämnesintegration

Formulering	Referens	Tolkning och kommentarer
<p>- Beskriv hur gymnasie- och programgemensamma, samt inriktnings- och programfördjupningskurser integreras i utbildningen.</p>	<p>ur Läroplan för gymnasieskolan 2025 (Lgy25) kap. 2.1 <i>Läraren ska</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen, [...]</i> • <i>organisera och genomföra arbetet så att eleven [...]</i> • <i>får möjlighet att arbeta ämnesövergripande.</i> 	<p>Beskriv hur lärararbetslaget samarbetar kring kriterierna för certifiering och diplomerings.</p> <p>För detta kriterium är det viktigt att visa hur såväl lärare i de gymnasiegemensamma- som i de programgemensamma ämnena samverkar kring de övergripande perspektiven och kompetenslistan.</p>

Uppföljning och utvärdering – individnivå

Formulering	Referens	Tolkning och kommentarer
<p>Beskriv hur kriterierna för diplomering kontinuerligt följs upp i utvecklingssamtal med eleverna.</p> <p>Hur följs utbildningen upp på individnivå för att synliggöra vart och ett av kriterierna för eleverna?</p>	<p>ur Läroplan för gymnasieskolan 2025 (Lgy25) kap. 2.3</p> <p><i>Läraren ska</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>utgå från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sitt lärande, [...]</i> • <i>tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.</i> <p>ur Läroplan för gymnasieskolan 2025 (Lgy25) kap.2.4</p> <p><i>Skolans mål är att varje elev</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>utvecklar sin självkänedom och förmåga till studieplanering, [...]</i> 	<p>Kursmålen är sällan så specifika som kriterierna för diplomering. Fokus är på att följa upp elevens kompetenser, mer än att erbjuda en samling kurser. Samtal om betyg kan sammanfalla med en uppföljning av kriterierna, men utgör inte nödvändigtvis en uppföljning av dessa. Exempelvis följs få av de icke-kognitiva förmågorna upp via betygen.</p> <p>Alla potentiella arbetsgivare för diplomerade gymnasieekonomerna känner naturligtvis inte till diplomaten. Däremot efterfrågar många arbetsgivare de kunskaper och färdigheter som förekommer på kompetenslistan.</p> <p>Att reflektera kring sin egen kompetens på utvecklingssamtal ger träning i att tala i termer av de kompetenser en tillägnat sig som Diplomerad Gymnasieekonom, vilket kan komma väl till pass i framtida anställningsintervjuer.</p> <p>För detta kriterium är det viktigt att skolan visar hur övergripande perspektiv och kompetenslista följs upp redan från början i utbildningen. Synliggörs kriterierna redan initialt medverkar det till att eleverna upplever en röd tråd och bidrar till en gemensam målbild för ekonomiutbildningen.</p>

Uppföljning och utvärdering – skol- och programnivå

Formulering	Referens	Tolkning och kommentarer
<p>Beskriv hur utbildningen till Diplomerad Gymnasieekonom kopplas till skolans systematiska kvalitetsarbete. Hur utvärderas utbildningen som helhet?</p> <p>Hur återkopplas utvärderingens resultat till elever, huvudman och kontaktpersoner i närsamhället?</p>	<p>ur Skollag (2010:800) 4 kap. Kvalitet och inflytande</p> <p><i>Huvudmannanivå</i></p> <p><i>3 § Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.</i></p> <p><i>Enhetsnivå</i></p> <p><i>4 § Sådan planering, uppföljning och utveckling av utbildningen som anges i 3 § ska genomföras även på förskole- och skolenhetsnivå. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av</i></p>	<p>För att nå upp till detta kriterium ska skolan visa hur Diplomerad Gymnasieekonom anknyter till den övergripande systematiska uppföljningen och utvärderingen av verksamheten.</p> <p>Om något specifikt verktyg för självskattning och utvärdering används, visa hur Diplomerad Gymnasieekonom kopplas till detta (exempelvis BRUK och UTV 5).</p> <p>Eftersom kriterierna för certifiering och diplomering är utformade med ekonomiprogrammet som</p>

	<p><i>lärare, förskollärare, övrig personal och elever. [...]</i></p> <p><i>Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet</i></p> <p><i>5 § Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4</i></p> <p><i>§§ ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.</i></p> <p><i>Dokumentation</i></p> <p><i>6 § Det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ ska dokumenteras.</i></p>	<p>utgångspunkt harmonierar kriterierna med de nationella målen för programmet (läroplan för gymnasieskola 2011 och examensmål etc.). Uppföljningen och utvärderingen av Diplomerad Gymnasieekonom kan därför förenas med det systematiska kvalitetsarbete kring ekonomiprogrammet som ska ske på enhetsnivå.</p>
--	--	---

Övergripande perspektiv

Formulering	Referens	Tolkning och kommentarer
<p>Historiskt perspektiv</p> <p><i>En Diplomerad Gymnasieekonom har insikt om företagandets historiska bakgrund och dess betydelse för utveckling av näringsliv och samhälle.</i></p>	<p>ur Läroplan för gymnasieskola 2025</p> <p><i>”Det historiska perspektivet i undervisningen ska utveckla elevernas förståelse för samtiden och beredskap inför framtiden. Undervisningen ska också utveckla förståelse för kunskapers relativitet och förmåga till dynamiskt tänkande.”</i></p> <p>ur examensmålen för ekonomiprogrammet</p> <p><i>”Vid studier i ekonomi är historisk kunskap central. Därför ska utbildningen utveckla elevernas historiska kunskaper så att de förstår nutiden och kan resonera kring orsakssamband och följer av olika beslut.”</i></p>	<p>Historia är en vetenskaplig disciplin som avhandlar den mänskliga verksamhet i det förflutna som vi känner till. Ett historiskt perspektiv innebär att vi genom att studera politiska, kulturella, ekonomiska och sociala tillstånd och förändringar försöker ge översiktlig kunskap om väsentliga historiska sammanhang.</p> <p>Genom att se det som är idag ur ett historiskt perspektiv kan vi förklara varför det ser ut som det gör. Ett historiskt perspektiv på tillvaron hjälper oss många gånger också att förutse vad som komma skall.</p> <p>Företagande och handel har varit ett viktigt inslag allt sedan civilisationernas födelse. Nya uppfinningar och affärsidéer har banat väg för mänsklighetens utveckling. Många första kontakter mellan kulturer har skett när varor förmedlats längs vidsträckta handelsvägar. Handel mellan länder och regioner har varit en förutsättning för specialisering och större produktionsvolymmer. Även på det lokala planet finns historiska förklaringar till varför en</p>

		viss typ av industri har hamnat på speciella ställen.
<p>Etiskt perspektiv <i>En diplomerad gymnasieekonom inser det moraliska ansvaret för sina handlingsval, såväl i det professionella som det privata livet.</i></p>	<p>ur Läroplan för gymnasieskolan 2025 (Lgy25) <i>"Det etiska perspektivet är av betydelse för många av de frågor som tas upp i utbildningen. Därför ska undervisningen i olika ämnen behandla detta perspektiv och ge en grund för och främja elevernas förmåga till personliga ställningstaganden."</i></p> <p>ur examensmålen för ekonomiprogrammet <i>"Utbildningen ska vidare ge kunskaper om företagets roll i samhällsutvecklingen, lokalt, regionalt, nationellt och globalt. Den ska även behysa det juridiska och moraliska ansvar som följer av företagande."</i></p>	<p>Moralisk kompetens innebär en förmåga att se samspelet mellan lagar och regler, moraliska värderingar och olika handlingsalternativ, att kunna leva i överensstämmelse med sina moraliska värderingar, att kunna uttrycka dem och pröva dem i dialog med andra. Många av det ekonomiska livets aktörer – företag, intresseorganisationer, ideella föreningar – konstruerar och kommunicerar grundläggande, moraliska värderingar, ofta sammanfogade till en värdegrund. Det innebär formulering av mål för verksamheten och löften om hur dessa skall nås. Otoliga skandaler inom företag, politiska partier och andra organisationer har gjort att etiska frågor kommit upp på dagordningen.</p>

Formulering	Referens	Tolkning och kommentarer
<p>Mångfald och mänskliga rättigheter (MR) <i>En diplomerad gymnasieekonom motverkar diskriminering, främjar lika rättigheter och verkar för att alla medarbetare lika möjligheter oavsett kön, ålder, etnisk tillhörighet, religion, funktionshinder eller sexuell läggning.</i></p>	<p>ur Skollag (2010:800) 1 kap. <i>5 § Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.</i></p> <p>ur Läroplan för gymnasieskolan 2025 (Lgy25) <i>"Eleverna ska uppmuntras att utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska också verka för att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet. Oavsett om utbildningen är förlagd till en arbetsplats eller äger rum i skolan ska den präglas av ett jämställdhetsperspektiv"</i></p> <p><i>"Eleverna ska uppmuntras att utveckla sina intressen utan att begränsas av</i></p>	<p>För att beteckna mångfald används på engelska begreppet "diversity" som betyder "olikheter". I ett företags mångfaldsarbete är ett första steg att inte diskriminera på grund av olikheter. Varje medarbetares individuella mångfald ska bejakas och bli en tillgång för den egna organisationen.</p> <p>Ett mångfaldsperspektiv innefattar, utöver rättighetsaspekten, både sociala relationer och ett jämställdhetsperspektiv på undervisningen i alla skolans ämnen. Det handlar om att stimulera till att förverkliga dessa värderingar och omsätta dem i praktisk handling: att kunna sätta sig in någon annans perspektiv, visa förståelse och empati.</p> <p>Ett genusperspektiv är centralt för mångfaldsbegreppet.</p>

	<p><i>rådande föreställningar och normer om vad som är kvinnligt och manligt.”</i> <i>Läraren ska...</i> <i>”klargöra det svenska samhällets grundläggande demokratiska värden och de mänskliga rättigheterna samt med eleverna diskutera konflikter som kan uppstå mellan dessa värden och rättigheter och faktiska händelser”</i> <i>”Skolans mål är att varje elev:</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling [...],</i> • <i>kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen.”</i> </p>	<p>Genusvetenskapen skiljer på begreppen kön och genus, där kön motsvarar det biologiska könet medan genus står för det sociala. Att se saker ur ett genusperspektiv innebär att man försöker synliggöra ojämställdheter mellan könen och utjämna dessa. För företag kan det handla om hur löner sätts och chefer utses.</p>
<p>Entreprenörsperspektiv <i>En diplomerad gymnasieekonom har förmågan att se nya möjligheter och utveckla dem i bärkraftiga organisatoriska former.</i></p>	<p>ur Läroplan för gymnasieskolan 2025 (Lgy25)</p> <p><i>”Eleverna ska i skolan få utveckla sin förmåga att ta initiativ och ansvar och att arbeta både självständigt och tillsammans med andra. Skolan ska bidra till att eleverna utvecklar kunskaper och förhållningssätt som främjar entreprenörskap, företagande och innovationstänkande.</i></p> <p>ur examensmålen för ekonomiprogrammet</p> <p><i>”Innehåll och arbetsformer ska främja elevernas kreativitet och förmåga att samarbeta, ta ansvar och omsätta idéer i praktisk handling. I utbildningen ska eleverna ges möjlighet att praktiskt få pröva företagande.”</i></p> <p>Tillväxtverket definierar Entreprenörskap som <i>”en dynamisk och social process där individer, ensamma eller tillsammans med andra, identifierar möjligheter och omformar dem till praktiskt, målinriktat arbete i sociala, kulturella eller ekonomiska sammanhang.”</i></p>	<p>Entreprenörskap handlar alltså i stort om att se möjligheter och göra något av dem. Det kan visa sig i att man förverkligar en affärsidé genom att starta ett företag eller är en självgående medarbetare i ett företag. Men entreprenörskap kan också handla om att vara aktiv i en ideell förening eller i den privata sfären.</p> <p>Att utveckla ett entreprenöriellt förhållningssätt hos unga kvinnor och män innebär att utveckla egenskaper såsom initiativförmåga, tilltro till sin egen förmåga, kreativitet och problemlösningsförmåga, förmåga att själv ta ansvar för och organisera sitt arbete och att driva en verksamhet. Det är viktiga egenskaper som behövs i allt företagande, men också på varje plats och nivå i arbets- och samhällslivet.</p>

<p>Hållbarhet En diplomerad gymnasieekonom tar sitt ansvar för en hållbar utveckling i samhälle och näringsliv.</p>	<p>ur Läroplan för gymnasieskolan 2025 (Lgy25) ”Miljöperspektivet i undervisningen ska ge eleverna insikter så att de kan dels själva medverka till att hindra skadlig miljöpåverkan, dels skaffa sig ett personligt förhållningssätt till de övergripande och globala miljöfrågorna. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.”</p> <p>ur examensmålen för ekonomiprogrammet ”Den [utbildningen] ska även ge kunskaper om villkor för en hållbar utveckling, såväl ur miljösynpunkt som ekonomiskt och socialt.”</p> <p>Hållbar utveckling definieras i Brundtlandrapporten som en ”utveckling som tillgodoser dagens behov utan att för den skull begränsa kommande generationers möjlighet till utveckling”.</p>	<p>Hållbarhet – <i>sustainability</i> – står för en utveckling som tillgodoser dagens behov utan att därmed begränsa kommande generationers möjligheter till försörjning och utveckling. Hållbarhet omfattar ett miljöperspektiv, ett socialt perspektiv, ett ekonomiskt perspektiv och ett institutionellt perspektiv. I miljöperspektivet kommer klimatet och de globala naturtillgångarna i fokus, den biologiska artrikedomen, tillgången till friskt vatten och ren luft. I det sociala perspektivet är det människan som arbetskraft och konsument, som värnas. Ekonomisk hållbarhet står för en långsiktighet i den globala hushållningen, institutionell hållbarhet för etableringen av sunda och goda institutioner på marknaden och kamp mot korruption.</p>
<p>Globalt perspektiv En diplomerad gymnasieekonom är medveten om de skilda kulturella, sociala och ekonomiska förhållanden som utgör förutsättningar för internationella relationer, handel och samarbete.</p>	<p>ur Läroplan för gymnasieskolan 2025 (Lgy25) ”Skolan ska bidra till att elever får en identitet som kan relateras till inte bara det specifika svenska utan också det nordiska, det europeiska och ytterst det globala. Internationella kontakter och utbildningsutbyte med andra länder ska främjas.”</p> <p>”Ett internationellt perspektiv är viktigt för att kunna se den egna verkligheten i ett globalt sammanhang och för att skapa internationell solidaritet. Undervisningen i olika ämnen ska ge eleverna kunskaper om den europeiska unionen och dess betydelse för Sverige samt förbereda eleverna för ett samhälle med allt tätare kontakter över nations- och kulturgränser. Det internationella perspektivet ska också bidra till att utveckla elevernas förståelse för den kulturella mångfalden inom landet”</p> <p>”Det svenska samhällets internationalisering och den växande rörligheten över nationsgränserna ställer höga krav på människors förmåga att leva med och inse de värden som ligger i en kulturell mångfald. Skolan är en social och kulturell mötesplats, som har både en</p>	<p>Företeelser som ser ut på ett sätt från vårt svenska sätt att se på saken ter sig ofta annorlunda om man ser det utifrån ett internationellt och globalt perspektiv. Saker som vi i Sverige ser som stora problem kan vid en internationell jämförelse få mindre utrymme i andra länder eftersom mer grundläggande problem måste klaras av först.</p> <p>Vårt samhälle internationaliseras och globaliseras mer och mer. Varor, tjänster, kapital och arbetskraft flyter allt friare över de nationsgränser som tidigare var den naturliga indelningen för olika marknader. För privatpersoner och företag innebär detta att det mesta numera måste ses ur ett internationellt perspektiv.</p> <p>Ur ett företags synvinkel innebär internationaliseringen att nya marknader öppnas och att nya konkurrenter dyker upp på de marknader man redan finns på. Det skapar också möjligheter i form av att fler underleverantörer blir tillgängliga.</p>

	<p><i>möjlighet och ett ansvar för att stärka denna förmåga hos alla som verkar där. Förtrogenhet med Sveriges kultur och historia samt det svenska språket ska befästas genom undervisningen i många av skolans ämnen. En trygg identitet och medvetenhet om det egna och delaktighet i det gemensamma kulturarvet stärker förmågan att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingsgrunder ”</i></p> <p>ur examensmålen för ekonomiprogrammet <i>”De ekonomiska sambanden i världen är komplexa och förändringar som sker inom ett område får ofta konsekvenser inom ett helt annat. Utbildningen ska därför utveckla elevernas kunskaper om ekonomiska förhållanden i samhället, om länders olika förutsättningar för handel samt om grunderna för internationella sammanslutningar och avtal.”</i></p>	
<p>Vetenskapligt perspektiv <i>En diplomerad gymnasieekonom kan tillämpa ett vetenskapligt arbetssätt och förstår vetenskapens betydelse för samhällets ekonomiska och tekniska utveckling.</i></p>	<p>ur Läroplan för gymnasieskolan 2025 (Lgy25) <i>”Undervisningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.”</i></p> <p><i>”Eleverna ska träna sig att tänka kritiskt, att granska fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ. På så vis närmar sig eleverna ett vetenskapligt sätt att tänka och arbeta.”</i></p> <p><i>”Läraren ska... ...tydliggöra vilka vetenskapliga grunder, värderingar och perspektiv som kunskaperna vilar på och vägleda eleverna så att de kan ta ställning till hur kunskaper kan användas,”</i></p> <p>ur examensmålen för ekonomiprogrammet <i>”Utbildningen ska ge förutsättningar för eleverna att utveckla grunder i ett vetenskapligt förhållningssätt samt träning i att söka, sovra, analysera och värdera information utifrån främst samhällsekonomiska, företagsekonomiska och juridiska frågeställningar.”</i></p>	<p>Ett vetenskapligt förhållningssätt är grundläggande för kritiskt tänkande. Förmågan att tolka och kritiskt granska olika typer av information är en viktig grund för att kunna delta i diskussioner i olika samhällsfrågor och ta ställning. För att klara detta behöver eleverna tränas i att utifrån ett vetenskapligt perspektiv formulera frågeställningar, söka och samla in material, kritiskt granska och värdera information, dra slutsatser samt ge förslag baserat på dessa slutsatser. Detta kan ske i kurser som ingår i utbildningen och/eller i samband med elevernas gymnasiearbeten.</p> <p>Skolan beskriver i sitt certifieringsdokument vad och hur eleverna gör med koppling till ett vetenskapligt perspektiv, samt hur detta följs upp och synliggörs för eleverna.</p>

Kompetenslista

Affärskompetens

<i>Formulering</i>	<i>Tolkning och kommentarer</i>
<p><i>En diplomerad gymnasieekonom:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - känner till hur system, processer och flöden fungerar i ett företags interna och externa kommunikation. 	<p>En diplomerad gymnasieekonom ska kunna följa ett affärsflöde, känna till dess steg och vilken intern och extern kommunikation som behövs från att processen initieras i en första säljkontakt till det att den fullbordas genom att varan levereras/tjänsten slutförs och är slutbetald.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - kan inhämta och sammanställa marknadsinformation i form av konkurrentanalyser och kundundersökningar. 	<p>En diplomerad gymnasieekonom ska kunna inhämta information om marknadens storlek, kunna undersöka och utvärdera konkurrenter, genomföra marknadsundersökningar och relatera resultaten till det egna företagets styrkor, svagheter, möjligheter och hot (SWOT-analys).</p>
<ul style="list-style-type: none"> - kan hantera dokumentation, bokföring och avstämning av vanligt förekommande affärshändelser i ett integrerat affärssystem. 	<p>En diplomerad gymnasieekonom ska kunna upprätta dokumentation av och bokföra vanligt förekommande externa och interna transaktioner. Detta innefattar att registrera fakturor, betalningar, utfärdade kreditfakturor, göra avstämning av kund- och leverantörsreskontra, bokföra lön, preliminärskatt och sociala avgifter i ett integrerat affärssystem, samt göra en skattedeclaration.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - kan analysera en årsredovisning och förstår sambandet mellan resultaträkning, balansräkning och kassaflöde. 	
<ul style="list-style-type: none"> - kan sammanställa och analysera månadsbokslut, årsbokslut och interna rapporter. 	<p>En diplomerad gymnasieekonom ska kunna sammanställa de handlingar som ingår i en årsredovisning och förstå hur olika åtgärder vid bokslut påverkar företagets resultat och ekonomiska ställning och utveckling.</p>

Digital kompetens

<i>Formulering</i>	<i>Tolkning och kommentarer</i>
<p><i>En diplomerad gymnasieekonom:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - kan hantera grundläggande programvaror för beräkningar och simuleringar, samt vid såväl muntliga som skriftliga presentationer. 	<p>Med ”grundläggande programvaror” avses program för ordbehandling (ex. Word, Pages, Google docs), presentation (ex. Powerpoint, Keynote), kalkylprogram (ex. Excel, Numbers, kalkylblad i Microsoft Office 365, Google Apps, eller liknande).</p>
<ul style="list-style-type: none"> - kan använda webbaserade datorplattformar. 	<p>En diplomerad gymnasieekonom ska kunna informera, kommunicera och dela filer med hjälp av webbaserade datorplattformar (ex Google Apps, SharePoint, Fronter, It's learning, V-klass eller motsvarande).</p>

- förstår hur administrativa system hänger ihop och hur information överförs mellan system.	”Informationsöverföring mellan system” kan exempelvis ske med hjälp av ett webbaserat affärssystem.
---	---

Språklig- och kommunikativ kompetens

Formulering	Tolkning och kommentarer
<p>En diplomerad gymnasieekonom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kan presentera allmän och ekonomisk information muntligt och skriftligt till olika målgrupper i olika situationer. 	En diplomerad gymnasieekonom ska kunna presentera och kommunicera kring ekonomiska frågor såväl med ekonomer och som andra kollegor.
<ul style="list-style-type: none"> - kan kommunicera med hjälp av ekonomiska begrepp. 	En diplomerad gymnasieekonom ska kunna ta del av (läsa och konversera kring) gängse ekonomisk information på engelska enligt både brittisk och amerikansk standard. Eleven ska kunna infoga de begrepp som förekommer i ett börsnoterat företags årsredovisning och bokslut, i en konversation. Detta kan med fördel integreras i engelskundervisningen.

Social kompetens

Formulering	Tolkning och kommentarer
<p>En diplomerad gymnasieekonom har förståelse för vad som krävs för att:</p> <ul style="list-style-type: none"> - fungera väl i olika typer av arbetsgrupper 	Kriterierna föreskriver att utbildningen ska ha ”innehållit moment som utvecklar elevens sociala kompetens”. Detta är alltså inget uppnåendemål som ska betygsättas, utan en del av arbetet som syftar till att den sociala kompetensen synliggörs och att eleverna ges möjlighet att reflektera kring detta.
<ul style="list-style-type: none"> - ha integritet och ett kritiskt förhållningssätt 	<p>Arbetslivet organiseras i allt större utsträckning på ett sätt som gör att medarbetare samarbetar med varandra i olika arbetsgrupper. Det är därför viktigt att eleverna får möjlighet att arbeta i grupp och reflektera över hur samarbetet fungerat.</p> <p>Beskrivningen av social kompetens kan ibland verka motsägelsefull. Företagsam, flexibel, engagerad, utåtriktad och serviceminded är ord som ofta finns med i beskrivningar av attraktiva medarbetare. Som ekonom är det särskilt viktigt att se till vad som är etiskt försvarbart och att det finns utrymme för att ifrågasätta vedertagna sanningar. När någon försöker hävda sin integritet och ha ett kritiskt förhållningssätt, är det dock inte omöjligt att andra uppfattar det som att personen i fråga inte är tillräckligt tillmötesgående och flexibel.</p> <p>Social kompetens handlar inte bara om att vara social och utåtriktad. Det är också viktigt att kunna lyssna till och interagera med personer inom och utanför den egna organisationen för att nå uppställda mål.</p> <p>Detta ställs på sin spets i det verklighetsbaserade lärandet då eleverna samarbetar med vuxna utanför skolan och</p>
<ul style="list-style-type: none"> - vara företagsam, flexibel, engagerad, utåtriktad och serviceminded 	
<ul style="list-style-type: none"> - kan sköta interna och externa kontakter på ett professionellt sätt 	

	det uppstår en rad situation- er som kan synliggöra och ge eleverna möjlighet att reflektera kring sin och andras sociala kompetens.
--	--

Verklighetsbaserat lärande

Formulering	Tolkning och kommentarer
<p>Utbildningen innehåller ett verklighetsbaserat lärande i samverkan med företag i närsamhället.</p> <p>Följande exempel uppfyller var för sig de krav som ställts upp av certifieringsorganet.</p> <p>- Minst tre veckors praktik som innehåller relevanta arbetsuppgifter för kriterierna för Diplomerad Gymnasieekonom.</p> <p><i>eller</i></p> <p>- En serie på 4-6 projektarbeten om ett fadderföretag som syftar till att företaget ska kunna ha nytta av de eleverna kommer fram till.</p> <p><i>eller</i></p> <p>- UF-företag kombinerat med att eleverna parallellt jämför arbetsuppgifterna i sitt UF-företag med hur det fungerar i verkligheten ute i ett etablerat företag.</p> <p>Samtliga alternativ ska ha en tydlig koppling till flera av de gymnasie- och programgemensamma ämnen som ingår i utbildningen.</p>	<p>Ett verklighetsbaserade lärandet, där eleverna får möjlighet att koppla ihop det de lär sig i skolan med hur det fungerar på riktigt, är en viktig beståndsdel i utbildningen av Diplomerade Gymnasieekonom.</p> <p>Verklighetsbaserat lärande sker när studerande får möjlighet att vara aktiva, ta ansvar och lösa problem som överskrider de traditionella ämnesgränserna. Problemlösningen sker i samverkan med människor utanför traditionella utbildningsinstitutioner och de resultat som de studerande presenterar är till nytta även utanför skolan. För att det verklighetsbaserade lärandet ska få avsedd effekt är det viktigt att det sätts in i en process där de studerande genom återkommande utvärderingarna och självreflektion kan se sin egen utveckling.</p> <p><i>Minst tre veckors praktik med relevanta arbetsuppgifter</i> Arbetet på praktikplatsen kopplas till kompetenslistans punkter. Eleverna får tillsammans med sina handledare reflektera över på vilka sätt kraven på affärs-, digital, språklig och kommunikativ, och social kompetens är relevanta för arbetsuppgifterna på praktikplatsen.</p> <p><i>En serie på 4-6 projektarbeten om ett fadderföretag som syftar till att företaget ska kunna ha nytta av de eleverna kommer fram till.</i> Projektet kopplas till kompetenslistan och fadderföretagets verksamhet. Eleverna genomför en serie projekt som anknyter till kriterierna för diplomering och kommunicerar det de kommit fram till för sitt fadderföretag.</p> <p><i>Jämförelser UF-företag och etablerat företag</i> Elevernas jämförelser mellan UF-företaget och ett etablerat företag kopplas till kompetenslistan och sker förslagsvis med de obligatoriska delar och tilläggsdelar som ingår i UF konceptet som utgångspunkt. Härvid blir UF-företagets rådgivare viktiga. Ett upplägg kan exempelvis bestå av att eleverna under UF-året gör följande jämförelser:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Eleverna jämför sitt UF-företags affärsplan, med hur affärsplaneringen går till i ett etablerat företag. - UF-företagets marknadsundersökning jämförs med hur man skaffar marknadsinformation i etablerat företag. - UF-företagets kommunikationsplan jämförs med hur ett etablerat företag arbetar med sin kommunikation.

	<ul style="list-style-type: none"> - Inför de obligatoriska säljtillfällen som ingår i UF konceptet studerar eleverna hur man arbetar med personlig försäljning i ett etablerat företag. - UF-företagets miljöarbete jämförs med hur ett etablerat företag hanterar miljöfrågor. - UF-företagets årsredovisning jämförs med årsredovisningen i ett etablerat företag. - UF-företagets vinstdelning jämförs med hur löner och andra ersättningar samt skatter hanteras ett etablerat företag.
--	--

Arbetslagets sammansättning och arbetet med studie- och yrkesvägledning

Formulering	Referens	Tolkning och kommentarer
<p>Beskriv det arbetslag som ansvarar för utbildningen samt den samlade kompetens och de resurser som skolan kommer att utnyttja för att utbilda diplomerade gymnasieekonomer.</p> <p>Hur stor andel av lärarna är behöriga? Vilka övriga erfarenheter har lärare och andra som kommer att medverka?</p> <p>Vilka fortbildningsinsatser, relevanta för Diplomerad Gymnasieekonom, planeras under kommande certifieringsperiod?</p> <p>Beskriv hur arbetslaget arbetar med studie- och yrkesvägledning för att eleverna ska bli medvetna om sina egna inlärningsprocesser och inlärningsbehov så att de kan bygga vidare på befintliga kunskaper och tidigare erfarenheter för att utveckla sin professionella kompetens i ett livslångt lärande.</p>	<p>Ur Skolverkets allmänna råd</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arbete med studie- och yrkesvägledning <p><i>Lärare bör i undervisningen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - ge eleverna möjlighet att utveckla en förståelse för hur kunskaper i ämnet kan ha betydelse i arbetslivet och på så sätt utgöra ett underlag för deras framtida studie- och yrkesval, - utmana, problematisera och visa på alternativ till traditionella föreställningar om kön, kulturell och social bakgrund som annars kan begränsa elevernas framtida studie- och yrkesval, samt - ge eleverna möjlighet att utveckla allsidiga kunskaper om hur arbetslivet fungerar. 	<p>För detta kriterium är det viktigt att visa hur olika kompetensutvecklingsinsatser för såväl lärare i de gymnasiegemensamma- som i de programgemensamma ämnena anknyter till de övergripande perspektiven och kompetenslistan. Hur bidrar insatserna till att utveckla utbildningen till Diplomerad Gymnasieekonom?</p> <p>Skolans studie- och yrkesvägledningen har en viktig funktion i att visa eleverna olika möjliga vägar efter utbildningen och vilka val de behöver göra under utbildningen för att kunna välja dessa vägar.</p> <p>Skolans personal har ett gemensamt ansvar för studie- och yrkesvägledningen. Det är rektorsuppgift att ”tydliggöra hur ansvaret för studie- och yrkesvägledningen är fördelat mellan studie- och yrkesvägledare, lärare och övrig personal samt formerna för samarbetet mellan dem”.</p>